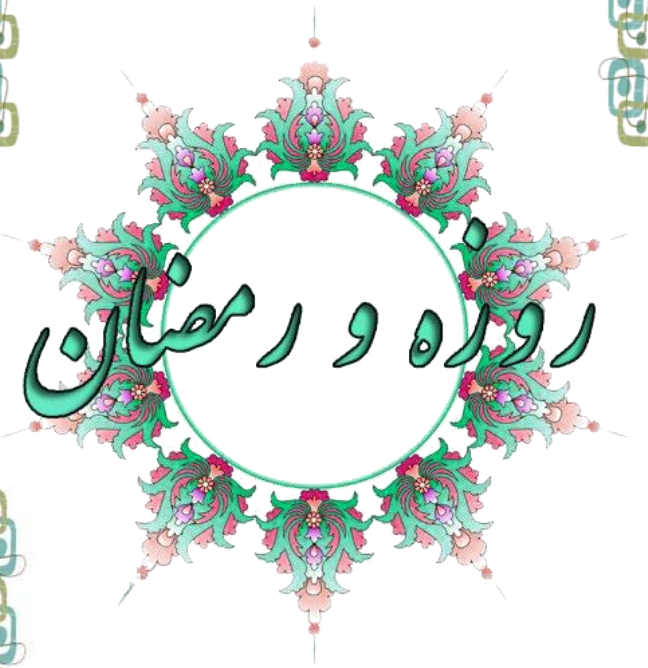

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله احكام اسلام ۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على
رسول الله و على آله و اصحابه الى يوم الدين و
اما بعد :

روزه رمضان یکی از ارکان و فرائض اسلام است :
خداوند متعال می فرماید :

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (بقره: ۱۸۳)
«ای کسانی که ایمان آورده اید بر شما روزه واجب شده
است همان گونه که بر کسانی که پیش از شما بوده اند
واجب بوده است تا باشد که پرهیزگار شوید».
تا جایی که می فرماید :

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ
وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ
فَلْيَصُمْهُ﴾ (بقره: ۱۸۵)

«ماه رمضان همان است که قرآن در آن فرو فرستاده شد تا
مردم را راهنمایی کند و نشانه ها و آیات روشنی از ارشاد
(به حق و حقیقت) باشد و میان (حق و باطل در همه
ادوار) جدایی افکند پس هر کس از شما (فرا رسیدن) این
ماه را دریابد باید که آن را روزه بگیرد».

از ابن عمر روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم
فرمود : (بنی الإسلام على خمس : شهادة أن لا إله
إلا الله، و أن محمدا رسول الله، و إقام الصلاة، و
إيتاء الزكاة و حج البيت و صوم رمضان) بخاری و
مسلم

یعنی: «اسلام از پنج رکن تشکیل شده است : شهادتین،
برپایی نماز، دادن زکات و حج خانه خدا و روزه ماه
رمضان».

همه علماء متفقند که روزه ماه مبارک رمضان واجب است
و اگر فردی وجوب آن را انکار نماید و یا مسلمانان را در
مورد روزه رمضان به شک و تردید بیندازد و آن را به باد
مسخره گیرد از اسلام خارج می شود، که این به معنی
تکذیب خدا و پیامبر می باشد، به چنین شخصی باید
دستور داده شود که توبه کند و در صورتی که از توبه
سرباز زند مرتد شناخته خواهد شد و باید توسط حاکم
اعدام و بدون انجام مراسم اسلامی در مورد او، خارج از
مقابر مسلمین دفن شود تا بوی تعفن او مسلمانان را آزار
ندهد.

فضیلت ماه مبارك رمضان:

رمضان موسمیست بزرگ که ثواب اعمال در آن زیادتیر و
دروازه های خیر برای طالبان آن گشوده می گردد، رمضان
ماه خیر و برکت و انفاق است. در قرآن از این ماه به نام
هدایت کننده مردم یاد شده، اول آن رحمت، وسط آن
آمرزش و آخر آن آزادی از آتش جهنم است. احادیث
زیادی در بزرگی این ماه وارد شده، در صحیح بخاری و
مسلم آمده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود:
چون رمضان فرا رسد دروازه های بهشت باز شده و
دروازه های دوزخ بسته می شود و شیاطین به زنجیر
کشیده می شوند.

و چون اعمال خیر در این ماه زیاد می شود، و همچنین برای تشویق به انجام اعمال صالح دروازه های بهشت باز می گردد و برعکس چون اهل ایمان کمتر مرتکب گناه می شوند شیاطین به زنجیر کشیده می شوند و نمی توانند همچون دیگر ماهها به اهداف خود دست یابند. خداوند پنج چیز را در ماه مبارک رمضان از خصوصیات امت اسلامی قرار داده است که عبارتند از:

- (۱) خوشبو بودن دهان روزه دار نزد خدا که در اثر خالی بودن معده به وجود می آید و مردم آن را ناپسند می دانند که این نزد خدا از بوی مسک نیز بهتر است؛ زیرا که در اثر عبادت خدا پدید آمده، و هرچه ناشی از طاعت و عبادت خدا باشد نزد پروردگار محبوب است و خداوند خوبتر و بهتر از آن را به عبادت کننده می دهد.
- (۲) استغفار ملائکه برای روزه داران تا هنگام افطار شان، ملائکه هایی که معصوم و مکرمند، راستی که این ملائکه های معصوم و مکرم قابلیت آن را دارند که دعایشان در حق روزه داران قبول شود و این خود دلالت بر بلند قدر بودن روزه داران می نماید.
- (۳) خداوند هر روز بهشت خود را زینت می دهد و می فرماید: چیزی نمانده که بندگان نیکوکارم مشقت را از دوش بر افکنند و بسوی تو آیند. مشقت یعنی مشقت دنیا. خداوند هر روز بهشت را زینت می دهد تا بندگان را برای رسیدن بدان تشویق نماید.
- (۴) در این ماه مبارک شیاطین به زنجیر کشیده می شوند و مانند دیگر ماهها نمی توانند به اهداف خود برسند

و این از فضل خدا بر بندگان صالح می باشد که دشمنشان را زندانی کرده لذا ما مشاهده می کنیم که پرهیز کاران در این ماه نسبت به ماههای دیگر بیشتر رغبت به انجام اعمال خیر و دوری از گناه را از خود نشان می دهند.

(۵) خداوند در آخرین شب این ماه مبارک گناهان امت محمد صلی الله علیه وسلم را می آمرزد بشرط اینکه حق این ماه مبارک مانند نماز و روزه را به جای آورده باشد. پس ماه مبارک رمضان برای کسیکه از گناهان دوری نماید و مشغول طاعت و عبادت شود نعمتیست بس بزرگ که شایسته است آنرا غنیمت شمارد.

فضیلت روزه:

از ابوهریره روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (من صام رمضان إيمانا واحتسابا غفرله ما تقدم من ذنبه) بخاری و مسلم

یعنی: «کسی که از روی ایمان و امید کسب اجر و پاداش، ماه رمضان را روزه بگیرد گناهان (صغیره) گذشته او بخشوده می شود».

از ابوهریره روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: خداوند عزوجل می فرماید: (كل عمل ابن آدم له إلا الصيام فإنه لي و أنا أجزي به، و الصيام جنة، فإذا كان يوم صوم أحدكم فلا يرفث ولا يصخب ولا يجهل، فإن شاتمه أحد و قاتله فليقل إنى صائم، مرتين، والذي نفس محمد بيده لخلوف فم الصائم أطيب عند الله يوم القيامة من ريح المسك، و للصائم فرحتان

بفرحهما : إذا أفطر فرح بفطره، و إذا لقي ربه فرح بصومه) بخاری و مسلم

یعنی: «هرگاه کاری که انسان انجام می دهد، برای خود او است. مگر روزه که برای من است و من پاداش آن را می دهم، و روزه سپر است پس هرگاه کسی از شما روزه بود، سخن زشت نگوید و دشمنی نکند و اعمال جاهلانه را انجام ندهد و اگر کسی به او دشنام داد یا با او دعوا کرد دوبار بگوید من روزه هستم، قسم به ذاتی که جان محمد در دست اوست بوی دهان روزه دار در روز قیامت نزد خدا از بوی مسک بهتر است، و شخص روزه دار در دوزمان خوشحال می شود یکی زمانی که افطار می کند و دیگری زمانی که با پروردگارش ملاقات می کند».

از سهل بن سعد روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (إن في الجنة بابا يقال له الريان يدخل منه الصائمون يوم القيامة لا يدخل منه أحد غيرهم يقال: أين الصائمون؟ فيقومون لا يدخل منه أحد غيرهم، فإذا دخلوا أغلق فلم يدخل منه أحد) بخاری و مسلم

یعنی: «در بهشت دروازه ای هست که به آن «ریان» گفته می شود، روز قیامت فقط روزه داران از آن دروازه داخل می شوند، کسی جز آنان نمی تواند از آن وارد شود، گفته می شود روزه داران کجايند؟ فقط روزه داران بلند شده و از آن دروازه وارد می شوند وقتی داخل شدند در بسته می شود و دیگر کسی از آن وارد نمی شود».

اقسام روزه:

روزه از نظر فقهی دو قسم است:

۱-روزه فرض و واجب

۲-روزه سنت و داوطلبانه.

روزه فرض و واجب به سه قسمت تقسیم می‌شود:

الف-روزه ماه مبارک رمضان

ب-روزه كفارات = تاوان گناهان

ج-روزه نذری.

ما در اینجا از روزه ماه رمضان و روزه سنت و داوطلبانه

سخن می‌گوئیم و درباره روزه

كفارات و روزه نذری در جای مخصوص بخود از آن

سخن خواهیم گفت.

از چه راهی فرا رسیدن، ماه رمضان به ثبوت می‌رسد؟

فرا رسیدن ماه رمضان، ازدو راه ثابت می‌گردد:

یکی رویت هلال ماه رمضان ولو اینکه وسیله

یک نفر عادل باشد. دوم تمام‌کردن سی روزه ماه

شعبان.

۱-از ابن عمر روایت است که "مردم در صدد

رویت هلال ماه رمضان بودند، که من به پیامبر،

خبر دادم که هلال را دیده‌ام، او خود روزه‌گرفت و

بمردم نیز دستور داد که روزه بگیرند." بروایت

ابوداود و حاکم و ابن حبان که این دو نفر آن را

"صحیح" دانسته‌اند.

۲-از ابوهریره روایت است که پیامبر صلی الله علیه و

سلم گفت: " صوموا لرؤیتہ و افطروا لرؤیتہ.

فإن غم علیکم فأكملوا عدة شعبان ثلاثین

یوما [هر رقت هلال ماه رمضان را رویت

کردید، روزه بگیرید و هر وقت هلال شوال را

رویت کردید، روزه را بخورید و روزه نباشید.

اگر هوا ابری بود و نتوانستید هلال رمضان را

رویت کنید، سی روزه شعبان را تکمیل کنید]" .

بروایت بخاری و مسلم.

ترمذی گفته است: بیشتر اهل علم بدین طریق عمل

می‌کنند و گفته‌اند: که برای روزه‌گرفتن، شهادت

و گواهی یک نفر مرد که بگوید من هلال را

دیده‌ام، مورد قبول است. و رای امام شافعی و

امام احمد و ابن المبارک نیز چنین می‌باشد و

نوی گفته است: اصح آنست. و اما درباره ثبوت

رویت هلال شوال: بنابراین عموم فقها، رویت یک

مرد عادل و گواهی وی پذیرفته نمی‌شود، بلکه

باید سی روزه ماه رمضان تکمیل گردد یا اینکه دو

نفر گواه عادل برویت هلال شوال گواهی دهند. ولی

ابونور گفته است ثبوت رویت هلال شوال و هلال

رمضان، با هم فرقی ندارند و برای هر دو، گواهی

یک نفر عادل قبول است.

اگر کسی تنها هلال را رویت کرد:

پیشوایان فقه اتفاق دارند، بر اینکه هر کس، تنها

هلال ماه رمضان را دید، باید او روزه باشد. ولی

عطاء مخالفت کرده و گفته است: بر وی واجب

نیست که روزه بگیرد، مگر اینکه شخص دیگری

نیز با وی هلال را رویت کند. و درباره رویت هلال

شوال اختلاف کرده‌اند: آیا اگر شخصی هلال

شوال را رویت کرد باید افطار کند؟ حق آنست

که باید افطار کند، همانگونه که شافعی و ابونور

گفته‌اند. زیرا پیامبر صلی الله علیه و سلم بهنگام

رویت هلال روزه و افطار را واجب کرده است و

شخصی که هلال را می‌بیند، بطور یقینی رویت

برایش پیش آمده، و مدار آن بر حسن است و

نیازی به مشارکت غیر ندارد.

ارکان روزه:

۱- نیت :

به دلیل فرموده خداوند متعال :

﴿وَمَا أَمْرًا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾

(بینه : ۵)

«و به آنان دستور داده نشده بود مگر اینکه مخلصانه و

حق گرایانه خدا را عبادت کنند».

و به دلیل فرموده پیامبر صلی الله علیه و سلم : (**إنما**

الأعمال بالنیات، و إنما لكل امری مانوی) «قبول و

صحت اعمال با نیت است، و پذیرش و پاداش هر عمل

بستگی به نیت آن دارد».

لازم است که نیت هر شب، قبل از طلوع فجر باشد، به

دلیل حدیث حفصه از پیامبر صلی الله علیه و سلم (**من**

لم یجمع الصیام قبل الفجر فلا صیام له) (نسایی)

یعنی: «کسی که قبل از طلوع فجر نیت روزه نکند روزه‌اش صحیح نیست».

۲- خودداری از چیزهایی که روزه را باطل می‌کند، از طلوع فجر تا غروب خورشید: خداوند متعال می‌فرماید:

﴿ فَالَّذِينَ بَشِرُوهُمْ وَأَتَّغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا الصَّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ ﴾ (بقره: ۱۸۷)

«پس هم اکنون با آنان (زنانتان) آمیزش کنید و چیزی که خدا برایتان نوشته است را بخواید (همچون بقای نسل و حفظ دین و آبرو و پاداش اخروی) و بخورید و بیاشامید تا آن گاه که رشته سپیده بامداد از رشته سیاه (شب) برایتان از هم جدا و آشکار گردد. سپس روزه را تا شب ادامه دهید».

بر چه کسانی روزه رمضان واجب است؟

بنا به اجماع علمای فقه روزه بر هر مسلمان عاقل بالغ تندرست غیر مسافر، واجب است و برای زنان علاوه بر شرایط فوق، شرط است که از خون "حیض" و "نفاس" نیز پاک باشند. بنابراین برکافر و دیوانه و بچه و بیمار و مسافر و حایض و نفساء و پیرمرد ناتوان و پیرزن ناتوان و زن آبستن و زن شیرده، روزه رمضان واجب

نیست. البته بعضی از اینها بطور مطلق بر آنها روزه واجب نیست مانند: کافر و دیوانه. و بعضی از آنها از سرپرستان خواسته می‌شود، که آنان را بروزه گرفتن دستور دهند، و بر بعضی از آنها واجب است که روزه رمضان را بخورند و آن را قضاء کنند. و برای بعضی از آنها اجازه روزه خوردن، داده شده است که در آنصورت فدیة آن واجب می‌باشد.

اگر کسی به دلیل پیری یا امثال آن نتواند روزه بگیرد، می‌تواند روزه‌اش را بخورد ولی باید به ازای هر روز، مسکینی را غذا بدهد؛ به دلیل فرموده خداوند متعال: ﴿ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ ﴾ (بقره: ۱۸۴)

«و بر کسانی که توانایی انجام آن (روزه) را ندارند (همچون پیران ضعیف و بیماران همیشگی) لازم است كفاره بدهند و آن خوراک مسکینی است».

زن حامله و شیرده

اگر زنان حامله و شیرده توانایی روزه گرفتن را نداشته و یا از آسیب دیدن کودکشان بیم داشته باشند، می‌توانند روزه نگیرند ولی باید فدیة بدهند و لازم نیست روزه را قضا کنند:

از ابن عباس روایت است: (رخص للشيخ الكبير والعجوز الكبيرة في ذلك وهما يطيقان الصوم أن يفطرا إن شاءا، و يطعما كل يوم مسكينا، ولا قضاء عليهما، ثم نسخ ذلك في هذا الآية (فمن

شَهْدَ مِنْكُمْ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ (و ثبت للشيخ الكبير والعجوز الكبيرة إذا كان لا يطيقان الصوم والجلى والمرضع إذا خافتا أفطرتا، وأطعمتا كل يوم مسكينا)

یعنی: «به پیرمرد و پیرزنی که توانایی روزه گرفتن را دارند اجازه داده شد تا اگر خواستند روزه نگیرند و به ازای هر روز، مسکینی را غذا بدهند و قضای روزه بر آنها لازم نیست؛ سپس این حکم با آیه ﴿ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ﴾ (بقره: ۱۸۵) نسخ شد ولی (آن حکم) برای پیرمرد و پیرزنی که توانایی روزه گرفتن را ندارند ثابت مانده است. همچنین زن حامله و شیرده‌ای که (بر حال خود یا بچه) بیم دارند می‌توانند روزه نگیرند و به ازای هر روز، یک مسکین را طعام دهند».

باطل کنند های روزه :

باطل کنند های روزه ۷ هفت مورد می باشند:

۱ - همبستری : زمانی که همبستری اتفاق بیافتد بر روزه دار واجب است که تجدید روزه کند و باید كفاره سنگینی هم بدهد که آزاد کردن برده ای است اگر نتوانست پس دو ماه را بدون قطع روزه بگیرد و اگر توانایی نداشت باید خوراک شصت فقیر را بدهد یا به آنها صبحانه و یا شام دهد یا به هر کدام از آن شصت نفر ۴/۱ صاع گندم یا برنج دهد و بهتر آنست که همراه آن گندم یا برنج گوشت یا غیر آن هم بدهد.

۲ - خروج منی: حال در حالت بیداری با استمناء باشد یا بازی کردن با همسر یا بوسه زدن یا هم آغوشی.

۳ - خوردن و آشامیدن فرق نمی کند که مفید باشد یا مضر مانند سیگار.

۴ - استفاده از سرنگ خوراکی، دارویی که بوسیله آن انسان از غذا بینیاز می شود زیرا که استفاده از سرنگ خوراکی دارویی به منزله خوردن و نوشیدن است. اما سرنگی که غذایی نیست روزه را باطل نمی کند و فرق نمی کند که در عضلات باشد یا در رگ تزریق شود و فرق نمی کند که طعم آنرا در حلقش احساس کند یا نه.

۵ - خارج شدن خون حیض و نفاس

۶ - خارج کردن خون بوسیله حجامت یا چیزهای مثل آن مانند خارج کردن خون زیادی از بدن که همانند تاثیر حجامت بر بدن باشد، اما خارج شدن خود به خودی خون مانند خارج شدن خون از بینی که غیر عمدی نباشد یا خارج شدن خون بوسیله کشیدن دندان و مانند آن روزه را باطل نمی کند چون این موارد همانند حجامت نیستند.

۷ - قی کردن (استفراغ) عمدی، و اگر بدون قصد قی کرد و غیر عمدی بود روزه اش باطل نمی شود با ملاحظه به اینکه روزه دار اگر چیزی از باطل کننده

های روزه را از روی فراموشی یا بی اختیار و با زور انجام دادن انجام دهد، روزه اش باطل نمی شود حتی اگر روزه دار غذا خورد و یا نوشیدنی نوشید در حالی که گمان می کند که خورشید غروب کرده یا هنوز نماز صبح فرا نرسیده است، باز هم روزه اش باطل نیست زیرا او نمی داند. و اگر در خواب محتمل شود (منی از بدن او خارج شود) روزه اش باطل نیست چون او بی اختیار بوده است.

آداب روزه:

برای روزه دار مستحب است که آداب زیر را رعایت کند:

۱- سحری خوردن:

از انس روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (تسحروا فإن فی السحور برکة) بخاری و مسلم یعنی: «سحری کنید، چون در سحری کردن برکت است». سحری کردن اگرچه با جرعه ای آب هم باشد تحقق پیدا می کند؛

تأخیر در سحری مستحب است: از انس، از زید بن ثابت روایت است: (تسحرنا مع النبی صلی الله علیه وسلم ثم قام إلى الصلاة. قلت: کم کان بین الأذان و السحور؟ قال قدر خمسين آیه) بخاری و مسلم.

یعنی: «با پیامبر صلی الله علیه وسلم سحری خوردیم، سپس پیامبر صلی الله علیه وسلم برای نماز بلند شد، (انس گوید) گفتم: فاصله بین اذان و سحری خوردن چقدر بود؟ گفت به اندازه تلاوت پنجاه آیه».

اگر اذان (صبح) را شنید در حالی که غذا یا نوشیدنی در دست داشت، می تواند آن را بخورد یا بیاشامد، به دلیل حدیث ابوهریره که گوید: پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (إذا سمع أحدکم النداء و الإناء علی یدیه فلا یضعه حتی یقضی حاجته منه) حاکم یعنی: «اگر یکی از شما ظرف آب را در دست داشت و اذان را شنید، تا نیازش را از آن برطرف نکرده، ظرف را نگذارد».

۲- پرهیز از سخنان بیهوده و دشنام دادن و چیزهای منافی روزه:

از ابوهریره روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (إذا کان یوم صوم أحدکم فلا یرفث و لا یصخب و لا یجھل فإن شاتمه أحد أو قاتله فلیقل إنی صائم)

یعنی: «هرگاه یکی از شما روزه بود، فحش نگوید و داد و فریاد نکشد، و از اعمال جاهلانه پرهیز کند، و اگر کسی به او دشنام داد یا با او دعوا کرد باید بگوید: من روزه هستم».

همچنین از ابوهریره روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (من لم یدع قول الزور و العمل به فلیس لله حاجة فی أن یدع طعامه و شرابه) ترمذی

یعنی: «کسی که از گفتار باطل و عمل کردن به آن دست برندارد، خدا هیچ نیازی به خودداری او از خوردن و آشامیدن ندارد».

۳- سخاوت و تلاوت قرآن:

از ابن عباس روایت است: (**كان النبي صلى الله عليه وسلم أجود الناس بالخير، و كان أجود ما يكون في رمضان حين يلقاه جبريل، و كان جبريل عليه السلام يلقاه كل ليلة في رمضان حتى ينسلخ، يعرض عليه النبي صلى الله عليه وسلم القرآن، فإذا لقيه جبريل كان أجود بالخير من الريح المرسلة**) بخاری و مسلم

یعنی: «پیامبر صلی الله علیه وسلم سخاوتمندترین مردم از لحاظ خیر بود و در ماه رمضان وقتی که جبرئیل او را ملاقات می کرد بیشتر سخاوتمند می شد، و جبرئیل هر شب در ماه رمضان تا پایان ماه با او ملاقات می کرد و پیامبر صلی الله علیه وسلم قرآن را بر او می خواند و وقتی که جبرئیل با او ملاقات می کرد، او برای بخشش خیر، از تندباد سریع تر می شد».

۴- تعجیل در افطار

از سهل بن سعد روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (**لا يزال الناس بخير ما عجلوا الفطر**) بخاری و مسلم
یعنی: «تا زمانی که مردم در افطاری عجله کنند در خیر و خوبی اند».

۵- افطاری خوردن به صورتی که در حدیث زیر آمده است:

از انس روایت است: (**كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يفطر على رطبات قبل أن يصلی،**

فإن لم تكن رطبات فعلى تمرات، فإن لم تكن حسا حسوات من الماء) ترمذی

یعنی: «پیامبر صلی الله علیه وسلم قبل از آنکه نماز مغرب را بخواند با چند خرماى رطب افطار می کرد، اگر خرماى رطب نبود چند خرماى خشک و اگر خرماى خشک نبود، چند جرعه آب می نوشید».

۶- خواندن دعای زیر هنگام افطار:

از ابن عمر روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم وقتی افطار می کرد می فرمود: (**ذهب الظما و ابتلت العروق و ثبت الأجر إن شاء الله**) ابوداود.
یعنی: «تشنگی بر طرف شد و رگها تر و خیس شدند إن شاء الله اجر و پاداش بر جای ماند».

روزه سنت:

پیامبر صلی الله علیه وسلم روزه گرفتن در ایام زیر را مورد تشویق قرار داده است:

۱- شش روز شوال:

از ابویوب انصاری روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (**من صام رمضان ثم أتبعه ستا من شوال كان كصيام الدهر**) ترمذی

یعنی: «کسی که ماه رمضان و بدنبال آن شش روز از ماه شوال را روزه بگیرد مانند اینست که یک سال کامل روزه گرفته باشد».

۲ و ۳- روز عرفه برای غیر حاجی و روز عاشورا و روز قبل از آن:

از ابوقتاده روایت است: (**سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن يوم عرفه؟ فقال: يكفر السنة الماضية و الباقية، و سئل عن يوم عاشوراء؟ فقال يكفر السنة الماضية**) ارواء الغلیل البانی

یعنی: «از پیامبر صلی الله علیه وسلم درباره روزه روز عرفه سؤال شد فرمود: گناهان سال گذشته و سال جاری را از بین می برد و درباره روزه روز عاشورا از او سؤال شد فرمود: گناهان سال گذشته را از بین می برد».

از ام الفضل بنت حارث روایت است: (**أن ناسا تماروا عندها يوم عرفه في صيام رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال بعضهم: هو صائم، و قال بعضهم: ليس بصائم، فأسرلت إليه بقدر لبن و هو واقف على بعيره بعرفة فشربه**) بخاری و مسلم

یعنی: «مردم روز عرفه درباره روزه بودن پیامبر صلی الله علیه وسلم نزد من بحث و جدل کردند. بعضی از آنها گفتند: او روزه است و بعضی دیگر گفتند روزه نیست. من ظرفی از شیر را برایش فرستادم، ایشان در حالی که روی شترش در عرفه ایستاده بود آن را نوشید».

از ابوغطفان بن طریف مری روایت است: از ابن عباس شنیدم که می گفت: (**حين صام رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم عاشوراء و أمر بصيامه، قالوا يا رسول الله إنه يوم تعظمه اليهود و النصارى فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: فإذا كان العام المقبل إن شاء الله صمنا اليوم التاسع.** قال: فلم يأت العام المقبل، حتى توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم) ترمذی

یعنی: «وقتی پیامبر صلی الله علیه وسلم روز عاشورا را روزه گرفت و به روزه گرفتن آن دستور داد، مردم گفتند ای رسول خدا عاشورا روزی است که یهود و نصاری آن را بزرگ می‌دارند. پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: سال بعد انشاء الله روز نهم را هم روزه می‌گیریم. ابن عباس گفت: قبل از آنکه روز نهم سال بعد بیاید پیامبر صلی الله علیه وسلم فوت کرد».

۴- زیاد روزه گرفتن در ماه محرم:

از ابوهریره روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (**أفضل الصيام بعد رمضان شهر الله المحرم، أفضل الصلاة بعد الفريضة صلاة الليل**) مسلم

یعنی: «بهترین روزه بعد از ماه رمضان روزه ماه محرم و بهترین نماز بعد از نمازهای فرض نماز شب است».

۵- اکثر روزهای ماه شعبان:

از عایشه روایت است: (**ما رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم استكمل صيام شهر قط إلا شهر رمضان، و ما رأيت في شهر أكثر منه صياما في شعبان**) بخاری و مسلم

یعنی: «پیامبر صلی الله علیه وسلم را ندیدم که ماهی را کامل روزه بگیرد، مگر ماه رمضان و او را ندیدم که در هیچ یک از ماهها به اندازه ماه شعبان روزه بگیرد».

۶- روزهای دوشنبه و پنجشنبه:

از اسامه بن زید روایت است: (**إن نبي الله صلى الله عليه وسلم كان يصوم يوم الإثنين والخميس، و**

سئل عن ذلك فقال: إن أعمال العباد تعرض يوم الإثنين والخميس) ابوداود

یعنی: «پیامبر صلی الله علیه وسلم روز دوشنبه و پنجشنبه را روزه می‌گرفت. در این باره از او سؤال شد، فرمود: اعمال بندگان در این دو روز (پیش خدا) عرضه می‌شود».

۷- سه روز از هر ماه:

از عبدالله بن عمرو روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم به من فرمود: (**صم من كل شهر ثلاثة أيام فإن الحسنه بعشر أمثالها، و ذلك مثل صيام الدهر**) بخاری و مسلم

یعنی: «از هر ماه سه روز را روزه بگیر، که هر کار خوب ده برابر پاداش دارد و این کار بمنزله روزه گرفتن یک سال است».

مستحب است این سه روز، سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه باشد:

از ابوذر روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (**يا أبا ذر، إذا صمت من الشهر ثلاثة أيام فصم ثلاث عشرة، و أربع عشرة، و خمس عشرة**) نسایی

یعنی: «ای ابوذر هرگاه سه روز از ماه را روزه گرفتی، روزهای سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم را روزه بگیر».

۸- يك روز در میان روزه گرفتن:

از عبدالله بن عمرو روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (**أحب الصيام إلى الله صيام داود كان يصوم يوما و يفطر يوما**) بخاری و مسلم

یعنی: «محبوب‌ترین روزه نزد خدا روزه داود است، که یک روز در میان روزه می‌گرفت».

۹- نه روز اول ذی‌الحجه:

از هنیده بن خالد از همسرش از بعضی همسران پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت است: (**كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصوم تسع ذي الحجة، و يوم عاشوراء و ثلاثة أيام من كل شهر، و أول اثنين من الشهر و الخميس**) بخاری و مسلم.

یعنی: «پیامبر صلی الله علیه وسلم نه روز ذی‌الحجه و روز عاشورا و سه روز هر ماه و اولین دوشنبه و پنجشنبه ماه را روزه می‌گرفت».

روزهایی که روزه گرفتن در آن نهی شده است:

۱- عید رمضان و قربان

۲- ایام التشریق

یعنی روزهای بعد از روز عید قربان. و علماء در دو یا سه روز بودنش اختلاف دارند، این ایام، به ایام التشریق نام‌گذاری شده‌اند؛ چون در این روزها گوشت‌های قربانی در برابر خورشید پهن می‌شوند و قوی دیگر می‌گوید چون قربانی تا طلوع خورشید ذبح نمی‌شود

۳- روزه گرفتن جمعه به تنهایی

۴- روزه گرفتن شنبه به تنهایی

۵- نیمه دوم شعبان برای کسی که به روزه گرفتن آن عادت ندارد:

۶- یوم الشک؛ روزی است که معلوم نیست که آیا آنروز اول ماه رمضان است یا انتهای ماه شعبان

۷- روزه تمام سال اگرچه در ایام نهی شده روزه نگیرد.

قضای روزه ماه رمضان :

قضای روزه ماه رمضان واجب فوری نیست بلکه واجب موقع می باشد که مکلف هر وقت خواست، آن را قضا می کند، همانگونه که کفارہ آن نیز واجب فوری نیست.

در حدیث صحیح از حضرت عایشه نقل شده است، که او روزه ماه رمضان را در ماه شعبان قضا می کرد. فوراً و بمحض اینکه توانائی قضای آنرا می یافت، آن را قضا نمی کرد.

روزه قضا، برابر است با روزه ادا. بنابراین هرکس چند روزه را افطار کرده باشد، همان تعداد روزه را قضا می کند، بدون اینکه چیزی بر آن بیفزاید. با این تفاوت که در روزه قضا تابع و پشت سرهم آمدن لازم نیست. چون خداوند می فرماید: «فَمَنْ كَانَتْ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ» (بقره: ۱۸۴) [یعنی هرکس بیمار باشد یا به سفر رفت و افطار کرد بجای آن روزها، که بعلت بیماری و یا مسافرت افطار کرده است، بتعداد روزهایی که افطار کرده است، چند روز دیگر را روزه بگیرد، خواه آن روزها پشت سرهم باشد یا نباشد. زیرا خداوند بطور مطلق گفته است نه بطور مقید].

دارقطنی از ابن عمر روایت کرده است که پیامبر صلی الله علیه و سلم درباره قضای روزه رمضان گفت: "إِنْ شَاءَ فَرَّقَ، وَإِنْ شَاءَ تَابَعَ" [اگر خواست روزه

قضا را پراکنده می گیرد یا آنها را پشت سرهم قضا می کند] ". اگر قضای روزه ماه رمضان را بتاخیر انداخت تا اینکه رمضان دیگری فرا رسید، نخست روزه ماه رمضان حاضر را می گیرد، سپس قضای گذشته را بعد از ماه رمضان بجای می آورد و بروی فدیہ ای نیست، خواه این تاخیر یا عذر یا بی عذر باشد. و این رای برابر است با مذهب حنفیه. حسن بصری، امام مالک و امام شافعی و امام احمد و اسحاق می گویند: اگر تاخیر قضای روزه رمضان، تا موقعی که رمضان دیگری فرا می رسد با عذر باشد، فدیہ لازم نیست ولی اگر تاخیر بدون عذر باشد، نخست باید رمضان حاضر را بگیرد سپس بعد از ماه رمضان روزه های رمضان گذشته را قضا کند و برای هر روز یک "مد" طعام فدیہ بدهد. این گروه بر رای خویش دلیلی ندارند، که شایسته احتجاج باشد. چنان پیدا است که سخن حنفیه درست و صحیح می باشد، چه تشریع و قانونگذاری دینی تا نص صحیحی و صریحی نباشد جایز نیست.

وصلی الله وسلم علی محمد و علی آله و اتباعه
الی یوم الدین